

Zaaknummer : 72584

Raadsvergadering : 15 september 2020

Onderwerp : deelname in de coöperatie de Marke

Collegevergadering :

Portefeuillehouder : M. van der Neut

Steller : M.G. Mellink

tel: : 0545-250 516

Te nemen besluit:

Geen wensen of bedenkingen te uiten ten aanzien van het ontwerp-collegebesluit om met 4 certificaten van € 5.000,-- deel te nemen aan de Coöperatie De Marke u.a.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op 20 februari 2020 heeft er een regionaal bestuurlijk en ambtelijk overleg plaatsgevonden op proefboerderij De Marke in Hengelo Gelderland. Uitgangspunt is dat deze locatie een innovatiecentrum voor kringlooplandbouw wordt. De verzelfstandiging van De Marke krijgt vorm als boerencoöperatie. Niet alleen boeren kunnen lid worden van de coöperatie. Ook ketenpartijen, maatschappelijke organisaties, overheden en burgers kunnen toetreden. Aan het lidmaatschap is een bijdrage aan het ledenkapitaal gekoppeld van € 5000,-. Dit is geen donatie, maar een participatie op naam waarmee het eigen vermogen van de coöperatie wordt gevormd. Aan alle gemeenten in de Achterhoek is gevraagd of wij als gemeenschappelijke lokale overheid in de Achterhoek willen participeren in de nieuwe coöperatie. Het streven is dat de gemeenten samen €100.000 kapitaal inbrengen. De andere gemeenten staan ook positief tegenover een deelname. De gemeente Bronckhorst heeft onlangs besloten met 5 participaties deel te nemen. Met het bijgaande ontwerpbesluit geven wij invulling aan onze intentie.

Argumentatie:

- 1.1. De Marke is een uniek bedrijf dat in eigendom was van de WUR ((Wageningen University & Research). Geen proefbedrijf ter wereld heeft over een periode van 30 jaar zo'n complete set aan data en ervaringen betreffende alle facetten van kringlooplandbouw (technisch, economisch, milieukundig). De Marke heeft een sleutelrol gespeeld in het tot stand komen van voor de sector essentiële regelgeving en instrumenten als bv de Kringloopwijzer. De Marke heeft geparticipeerd in een groot aantal nationale en internationale onderzoekstrajecten mede omdat de WUR sterk betrokken is. Vorig jaar is De Marke door het ministerie van LNV aangewezen als een van de Landelijke Proeftuinen voor Precisielandbouw. De Marke is het laatste melkveeproefbedrijf in Nederland op zandgrond, de grondsoort waar de duurzaamheidsvraagstukken het meest knellend zijn.
- 1.2. Na 30 jaar gaat proefboerderij De Marke verder als zelfstandig coöperatie Agro-Innovatiecentrum de Marke, maar de samenwerking met WUR blijft daarbij nadrukkelijk in stand.
- 1.3. De doorontwikkeling van de Marke tot een veelzijdig agro-innovatiecentrum biedt grote kansen voor de Achterhoek, en daarmee Berkelland. Wij zijn één van de grootste plattelandsgemeenten en hebben iets minder dan 700 agrarische bedrijven in Berkelland. 40% daarvan is een melkveebedrijf, 25% heeft overige graasdierbedrijven (bv geiten of paarden) 10% is een varkensbedrijf en 25% zijn overige bedrijven. Boeren kunnen naast hun rol voor de economie van onze gemeente een bijdrage leveren aan het oplossen van

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering

Afhandelingsvoorstel voor raad:

0 hamerstuk

0 besprekstuk

0 anders, nl

Raadsvergadering

0 zonder hoofdelijke stemming

0 met algemene stemmen

0 stemmen voor, stemmen tegen

0 aangenomen

0 verworpen

0

maatschappelijke vraagstukken op het snijvlak van landbouw, natuur en milieu. Onze opgave is om een economische gezonde, ecologisch duurzame en maatschappelijk gewenste landbouwsector te krijgen, deze is essentieel om te kunnen beschikken over een toekomstbestendige voedselvoorziening in Nederland. Hiervoor is kennis nodig die we via de Marke kunnen krijgen. Kringlooplandbouw is grotendeels gebaseerd op innovaties en daarom is het goed om de kennis van dichtbij te halen en zelf betrokken te kunnen worden bij het uitvoeren van pilots en proefopstellingen e.d. Daarnaast is deze kennis een goed exportproduct.

1.4 De Marke is een belangrijk instrument om invulling te geven aan de ambitie van de Achterhoek, om koploper te blijven in de kringlooplandbouw (Achterhoek visie 2030, Smart Living). Met het door ontwikkelen heeft de Marke de potentie om haar huidige (inter)nationale rol als koploper in de kringlooplandbouw verder te versterken en te verbreden. De intensieve samenwerking tussen De Marke en Vereniging Vruchtbare Kringloop Achterhoek en Liemers (VKA) biedt een effectieve, praktijkgerichte infrastructuur om nieuwe kennis en kunde direct door te laten stromen naar de agrariërs in de regio. Wij kunnen hier als Berkelland aan bijdragen om het landelijke voorbeeld te worden hoe het anders en beter kan.

1.5. Bij de Marke worden nieuwe vormen van leren in de praktijk ontwikkeld, die toekomstige werkers in de sector vertrouwd maken met kringlooplandbouw. Daarnaast komt er een "innovatie hub" die studenten van een breed scala van MBO-, HBO- en WO-opleidingen gaat koppelen aan projecten van De Marke en het Achterhoekse agro-bedrijfsleven. Door de samenwerking met CIVON in Ulfst, De Steek in Doetinchem en de Achterhoekse maakindustrie wordt een uniek cross-sectoraal "innovatie-eco-systeem" ontwikkeld. Hiermee wordt een boost gegeven aan het innovatief vermogen van de regio. De Marke wordt hierbij een van de "lanceerplatforms" voor nieuwe bedrijvigheid met nieuwe startups en jong talent.

1.6. De vorming van deze coöperatie maakt het mogelijk om uitvoering te geven aan een aantal projecten die zijn ingediend voor de regiodeal (bv de kunstmestvrije Achterhoek) op het gebied van circulaire- en innovatieve landbouw. Wij beogen met onze bijdrage te voorzien in de benodigde cofinanciering voor de regiodeal.

1.7. Volgens de Gemeentewet besluit het college slechts tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, verenigingen en coöperaties als dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het besluit wordt niet genomen dan nadat de raad een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Het is belangrijk om de Marke voor de Achterhoek te behouden. Door deelname kunnen we indirect bijdragen aan een toekomstbestendige kringlooplandbouw. Vooral in de stikstofdiscussie zijn cijfers en metingen uit de praktijk onontbeerlijk.

Kanttekeningen en risico's

De kans bestaat dat de gemeente bij beëindiging van de Marke een (deel) van de inleg verliest. In geval van beëindiging of faillissement van De Marke, is het mogelijk dat we onze inleg geheel of gedeeltelijk moeten afschrijven. Zolang het innovatiecentrum operationeel is behoudt de investering haar waarde. Op dit moment is het risico beperkt, zeker gezien de deelname van de WUR en de brede belangstelling voor de circulaire (landbouw)economie.

De Marke is een coöperatie U.A., wat betekent dat de leden Uitgesloten van Aansprakelijkheid zijn. De leden hoeven niet bij te dragen in een tekort, wanneer de coöperatie failliet gaat.

Deelnemen in een coöperatie behoort in principe niet tot de corebusiness van een lokale overheid maar wij zien dit als middel om onze doelen te bereiken op het vlak van een vitaal platteland en vergroting van de leefbaarheid (werkgelegenheid-onderwijs en innovatie) en deze zowel lokaal als regionaal in te vullen.

Financiën

De totale investering die de coöperatie gaat doen ligt rond de 2 mln. De gebouwen, machines en vee van de WUR worden aangekocht met 7 ha grond. Daarnaast moeten bv fosfaatrechten worden aangekocht. Ingezet wordt op ledenparticipaties tussen de 1 en 1,5 mln. Streven is daarbij een deelname te krijgen van 150 agrariërs, daarvan heeft

inmiddels de helft al een intentieverklaring getekend. Daarnaast zijn overheden waaronder de provincie Gelderland, ketenpartijen zoals veevoerb企业 en accountants ook gevraagd bij te dragen. Bedoeling is het restant te lenen bij de WUR en de Rabobank.

Een participatie is een bijdrage in het eigenvermogen van de coöperatie en is risicodragend. Wij schatten dat risico echter niet hoog in. De Marke heeft de afgelopen tientallen jaren goed gedraaid. Op de participaties zal, zo mogelijk, jaarlijks een vermogensvergoeding worden uitgekeerd van 2% per jaar over de aan de coöperatie betaalde bedragen bij eerste uitgifte van de participaties door de coöperatie. De vaststelling van de vermogensvergoeding vindt plaats in besluit op voordracht van het bestuur door de Algemene vergadering van de coöperatie.

Voorgesteld wordt het bedrag van de 4 participaties (€20.000) te dekken uit de algemene reserve.

Communicatie

Communicatie over het besluit vindt plaats in een gezamenlijk moment met de andere deelnemende gemeenten in de Achterhoek

Initiatief, participatie en rol gemeente

Als lid van de coöperatie krijgt Berkelland een stem in het geheel, net als de andere deelnemende gemeenten.

Planning en evaluatie

In september 2020 zal een gezamenlijke communicatie plaatsvinden. Het streven is om in het najaar de coöperatie vorm te gaan geven.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 15 september 2020

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 juli 2020;

gelet op artikel 160 lid 2 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

Geen wensen of bedenkingen te uiten ten aanzien van het ontwerp-collegebesluit om met 4 certificaten van € 5.000,-- deel te nemen aan de Coöperatie De Marke u.a.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van
15 september 2020

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : deelname aan coöperatie de Marke

Melkveeproefbedrijf De Marke onderzoekt en demonstreert een schone en rendabele melkveehouderij. Zij hebben als ons doel om de verliezen van ammoniak, nitraat, fosfaat en broeikasgassen zo veel mogelijk te beperken. Mest en mineralen gebruiken ze zo efficiënt mogelijk, zodat de behoefte aan grondstoffen en energie zo laag mogelijk is. Dit verkleint de ecologische voetafdruk van de productie. Zo zorgen we ervoor dat Nederland een aantrekkelijk land voor melkproductie blijft.

De verkregen kennis wordt toegepast door de pioniersbedrijven van het project [Koeien & Kansen](#), waarvan De Marke ook zelf onderdeel is, en via hen door de gehele melkveehouderij.

Het onderzoek wordt uitgevoerd door Wageningen Livestock Research en Wageningen Plant Research, onderdeel van Wageningen University & Research, en hoofdzakelijk gefinancierd door het ministerie van LNV en het landbouwbedrijfsleven (LTO/ZuivelNL).

De Marke is tevens een van de 16 deelnemers van het project [Nationale Proeftuin Precisielandbouw](#) (NPPL). NPPL streeft ernaar om boeren en tuinders verder helpen met het toepassen van precisietechnieken met als doel:

- opbrengsten te verhogen;
- kosten te verlagen;
- milieubelasting te verminderen;
- de voedselkwaliteit te verbeteren

Het bedrijf heeft 55 ha lichte zandgrond: 11 ha permanent grasland; 44 ha in vruchtwisselingssysteem waarvan: 22 ha gras, 16 ha snijmaïs en 6 ha MKS.

Jaarlijks bezoeken ongeveer 4.000 mensen De Marke. Tijdens een bezoek krijgt men informatie over de bedrijfsopzet en de toegepaste maatregelen, het onderzoek, de resultaten en de mogelijkheden in de praktijk, wat is het milieueffect en wat kost het? Er is voortdurend een stageplaats beschikbaar voor een MBO of HBO-student. Voor universitaire studenten zijn er regelmatig mogelijkheden binnen projecten.

Op De Marke is op basis van een natuurplan in 1997 en 1998 een netwerk van natuurelementen gerealiseerd. Daar doorheen loopt een 5 km lang natuurwandelpad: het Markepad. Marken waren vroeger de gemeenschappelijke gronden waarop het lokale vee werd geweid. Deze historische naam is ook aan het melkveeproefbedrijf gegeven. Het Markepad is dus een toepasselijke naam omdat het een pad is voor iedereen. Het pad loop niet over het erf van het proefbedrijf om risico's van ziekteninsleep te voorkomen.

Natuur hoort bij een modern melkveebedrijf. Met Het Markepad kan iedereen kennis maken met de agrarische natuur.

Het netwerk van natuurelementen omvat:

- bloemrijke akker-, sloot- en perceelranden,
- lijnvormige houtopstanden als een houtwal, singels en struwelen
- natte elementen als natuurvriendelijke slootoevers en een poel

Samen verbinden zij de reeds bestaande natuurelementen, zoals verschillende bosjes en De Markeplas, tot één geheel

- Melkproductie ± 700.000 kg melk totaal en 8750 per koe
- 80 melkkoeien, 50 stuks jongvee
- MIOne twee-box automatisch melksysteem (melkrobot)
- Sleufvloer in de ligboxenstal om NH₃-uitstoot te verminderen
- Extra voeropslag voor eigen krachtvoer
- Extra mestopslag (10 maanden) vanwege korte aanwendingsperiode
- Bioraffinage installatie voor de productie van 'groene meststoffen'

- Biogaswasinstallatie voor levering van gas op het aardgasnet en als brandstof voor tractor
- Mestscheidingsinstallatie met opslag voor dikke en dunne fractie
- 1,2 ha natuur(randen) via de wandelroute 'Het Markepad' toegankelijk
- Verdeling van dierlijke mest vindt plaats aan de hand van bodemwaardes en gewasbehoefte.
- Mestscheiden in dunne en dikke fractie en deze gericht in te zetten om mineralen optimaal te benutten.
- Bioraffinage van mest: opgewaardeerde producten gericht inzetten of elders tot waarde brengen.
- Vruchtwisselingsysteem: 3 jaar gras, 3 jaar maïs enz.
- Vergisting van mest zorgt voor eigen energievoorziening en vermindering broeikasgassen
- Ook dragen 45 zonnepanelen bij aan de eigen energiebehoefte
- Combinatie van mest vergisten en raffineren leidt tot een betere benutting van stikstof en fosfor uit dierlijke mest door de bodem en gewas.

Gemiddeld winterrantsoen

Basisrantsoen: 55% graskuil; 40% snijmaïs; 5% graszaadhooi; soja op maat.